

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 "
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre.....	20 kor.
Negyedévre.....	5 "
Videkre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 8.

Holt ponton.

Örületes dolognak mondják az automobil-versenyeket. Minden okos ember fennen hirdeti, hogy ezek a versenyek a nyaktörésre utaznak s a legszerencsésebbnek az a verseny mondható, a melyen csak árva libák s legfeljebb méla tehenek törnek nyakukat. A chauffeurök pedig a halálfutásra való tekintettel állapítják meg díjaik magasságát.

És azért mégis gyönyörködik az emberiség ezekben a versenyekben és nincs hatóság, a mely felszólalna ellenük.

Van még egy verseny, a mely sokkal örületesebb az automobil-versenyeknél is: az árák versenye. Minden cikknek az ára szédületes sebességgel halad felfelé. A mekkora összegből tíz év előtt megélt egy uri család, ma már a napidíjas igényeit elégíti ki. A mennyiből fel lehetett nevelni tisztességgel 3—4 gyermeket, az már kettőnek is kevés. Drágább lett a lakás és kisebbek a szobák. Drágább a péksütemény és pogácsaméretű a zsemlye. Mindenfelé sztrájkolnak, mindenfelé emelik a munkabért, de sehol sem emelik a bér arányában a teljesítményt. Sőt ellenkezőleg: dupla fizetésért fele munka jár. Ez a divat.

Senki sem kérdezi, meddig lehet még az árákat újra és újra duplázni s a munkát újra és újra felezni? A közönség fizet, a hivatalnok és a munkás tovább nyomorog, de vagyont gyűjtenek a szaktitkárok és az ügyesen, óvatosan srófolni tudó tőkésék.

A hatóságok pedig — ezekről jobb lesz hallgatni. Székesfehérvár csak egy volt az országban, de egy is lesz. Még az a szerencsés város, ahol a hatóság a néző kényelmes álláspontjára helyezkedik. Hadd folyjon a szervezett zsebelés, hadd gyűrjék le az erősek a gyengéket, csak a nemes magisztrátusnak ne essék baja. Mikor már nagyon felszöktek az árák, akkor kipróbálnak a közönségből egy kis fizetésemelést, drágasági pótlékot, mintegy mást, aztán nyugodtan nézik a csatát tovább a legközelebbi fizetésemelésig.

Ez, mondom, még a jobbik fajta hatóság. Mert van ám olyan is, a hol a rendőrség valósággal fiók-párttitkári iroda, a hol a szociáldemokrata fiskális a rendőrkapitányának valósággal anyósa, nélküle semmit sem tesz, ellene még véleményt kockáztatni sem mer, a becsületes munka hívei pedig mindig szemben találják magukkal a rendőrséggel nyomósított szájhősöket. Tessék ilyen körülmények közt nemzeti termelésről, vagyonosodásról, haladásról beszélni.

Nincs gátja a rettenetes versenynek,

nincs ellenőrzése az örült hajszanak. A szabad versenyből elszabadult verseny lett, de nem a termelés, hanem a kizsákmányolás terén. Egyik hajtja a másikat, mint mikor a versenyzők a célpont előtt futnak.

Beh sokan letörnek ebben a hajszában! A legjobbak, a legszorgalmasabbak, a kiknek jobb időkben boldogulniok kellett volna. Az árverési hirdetések közt ott van a tisztos kereskedő és iparos neve; holnap már koldus. Másiké a csödhirdetések rovatába jut — s holnap már ur, a felesége nevében új üzletet nyit az első üzletből ellopott pénzen. A versenyben előbbre jutott egy merész stikli-vel, keresztülgázolt gyengébb társain s diadalmasan robog tova. Van mivel győznie a versenyt emelkedő drágaságot.

Minden tisztességtelen existenciát szárnyra segít az árák zavaros emelkedése, minden tisztességes törekvés egyre nehezebben legyőzhető gátat talál maga előtt a napról-napra fokozódó drágaságban és még sem történik semmi.

Voltaképpen mirevalók hát a hatóságok? Mire a közigazgatási és közigazgatási tényezők egész láncolata és bábeli tornya, ha nincs a láncban egy szem, a toronyban egy oszlop, amely megállana az áradat előtt? Itt vagyunk szemben, a nagy problémával, a folyton drágulás

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Tirol-i séta.

Irta: Dr. Pataky Arnold

Az ut, melyről ez a tárcza szól, Tirolnak *Bludenz* nevű kis helységében kezdődött és két nap múlva ugyanott ér véget. Bludenz az arlbergi vasut mellett fekszik pompás hegykatlanban, melyet köröskörül óriási hegyek zárnak el; a távolban fehérlenek a Sessaplana, a Pitz-Buin, a Silvretta stb. havasok. Bludenztól jó félóra nyira, Bürs falu mellett kezdődik az u. n. Bürsenschlucht: festői erdő-borította szakadék, melynek egy óra alatt sem érni végére s melynek alján hegyi patak zuhog le a sziklákon és csobog végig a kevésbé vad részeken.

Bludenzről villamos vasut vezetett Schrunzba, innen pedig kocsik St. Gallenkirchba és tovább Gaschurnba.

Bármily szép is ez a vidék, alig vártuk, hogy vagy ezer méter magasságra feljussunk; addig ugyanis folytonos harcban álltunk a bögölyök hadával, melyek ott roppant számban tanyáznak.

Gaschurnban kezdődött a gyaloglás. A nagy melegben bizony lekerült rólunk a kabát is és ki is fejeztém aggodalmamat, hogy ha most valaki meglátna, valami »armer Reiserder«-t gyanítana bennem. De hát hiába, vagy ur a meleg!

Partenen (vagy Patenen) volt az első állomás, a híres linzi püspöknek, Rüdigernek szülővárosa. Eddig még országot vezetett, most azonban nekivágtunk a Montafon-völgynek,

melyet az Ill folyó öntöz. Rendes útnak itt nyoma sem volt: u. n. kecske-uton és nem egyszer lavina nyomokon jártunk. Ott láttam meg igazán, mily irtózatossá erő a lavina. A hegytetőn megindult hó elemi erővel rohan le a lejtős hegyoldalon, törve-zúzva mindent, ami útjába akad. Az idej márciusi lavinák maradványai még július elején is negyven-ötven méter hosszú és 4—5 méter vastag hómezőket képeztek. Ahol lavina járt, a hegyoldal olyan, mintha éles borotvával volna letarolva. A leghatalmasabb fákat is mint könnyű pelyhet ragadja magával.

Az ut egyre meredekebb lett, folyton sziklákon kellett ugrálnunk, míg végre elértük az örökös hó határát. A remek fenyvek egyre jobban törpülnek, bozót váltja fel helyüket, míg végre ez is megszűnik és csak havasi legelőket lát a szem. Éppen az örökös hó határán vagy 60—70 m. magas, hatalmas víz-esésben gyönyörködhattunk.

Az eddig egyenes irányban haladó völgy itt balra fordul és mint a Bäderer mondja, »ödes Hochthal«-lá lesz. Még elég hosszú utat kellett e fensíkon megtennünk, míg teljesen átizzadva, elfáradva, de teli tüdővel szíva a jó alpesi levegőt, elértük 2000 m. magasságban a »Madlener-Haus«-t. Ötödfél óráig tartott a menet, közbe egyetlen pihenéssel és ez idő alatt magasságban éppen ezer métert tettünk meg.

Ami Svájcban az óriási vendégfogadó a hegycsúcson, az Tirolban a »Hütte.« E tekintetben Tirol még távolról sem vetekedhetik Svájjal; vidékei fölveszik vele a versenyt,

de nincsenek annyira kihasználva. Főleg a Montafon-völgy a legkevésbé jártak közé tartozik. A környéken a »Madlener Haus« hoz hasonló a Jamthal-Hütte, vagy a Wiesbadner Haus; mindmegannyi kisebb-szerű, magános szállodák.

A levegő oly friss volt, hogy kénytelenek voltunk belütni; éjjelre természetesen még hidegebb lett, valósággal fagyott. Másnap azonban ujult erővel és fokozott kedvvel folytattuk utunkat Galtür felé, Csak most láttuk meg igazán, hol vagyunk, körülöttünk óriási havasok, lavina-maradványok, a ház körül pedig legelő, hol számos kecske legelészik. Galtür felé ugyanolyan a vidék, mint a Madlener-Haus felé láttuk; ott is tapostuk a havat, ugráltunk szikláról-sziklára, de ez az ut lefelé vezetett. 3 órai meneteléssel célnál voltunk. A Jamthal-Hüttébe, vagy a Wiesbadner-Hausba tervezett kirándulásról már le kellett mondanunk, mert az ég erősen beborult, olyankor pedig csak valamire való kilátásról is szó sem lehet. Délre teljes erejéből megeredt az eső és jó darabon végigkísért, midőn kocsink a hosszú Patzner-Thal futotta be. E völgy is igen kedves benyomást gyakorol a szemlélőre, erdőségben, vízben, mindennemű természeti szépségben igen gazdag, de rendkívül lavinás tájék, néhol egész széles utcákat separt a lavina a hegyoldalon. Nem egy helyen láttuk, mint fűrészeltek fel és rakták sorba a szorgalmas tiroliak azt a fát, melyet a lavina hozott le.

Négy órai kocsizás után Wiesbergnél az országot találkoztunk az arlbergi vasutal és néhány perc múlva már a vasut vitt tovább

problémájával és nem teszünk semmit, sőt nem is akarunk semmit tenni.

Holt pontot emlegetnek. Frázis. Holt pont nincs, hiszen a pont is csak képzeleti valami. De igenis vannak holt lelkek, a melyekbe talán csak valami katasztrófa tudna életet venni s ezek a holt lelkek dirágálják az élőkét is a tétlenség felé. A drágaság nő, a nyomor is nő — de a legnagyobb lelki nyomoruságunk, amely férfiatlan meghunyászkodás bilincseit veri saját magunkra.

*

Minisztortanács. Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök aki tegnap este Klopodiáról visszaérkezett, ma több órán át a pénzügyminisztériumban dolgozott, azután visszatért a miniszterelnökségi palotába és több politikai látogatást fogadott. Délelőtti tizenegy órakor dr. Rakodczay Sándor horvát bán jelent meg Josipovich Géza horvát miniszterelnöknel. A minisztortanácsot délután fél négy órakor tartják meg.

A szerb radikálisok állásfoglalása.

Rumáról jelentik a Magyar Távirati Irodának: Tegnap délben tartották meg a horvát-szlavonországi szerb radikálisok népgyűlésüket Rumán. A gyűlést megelőzőleg értekezletet tartottak dr. Gyurgyevics Nikola pártelnök elnöklété alatt, melyen gyűlési elnöknek dr. Kraszojevics György orsz. képviselőt, Sztojanovics főesperest s Bioracz Jován rumai nagybirtokost választották meg. A népgyűlést a vásártéren délben nyitotta meg Latics mérnök, aki hosszabb beszédben üdvözölte a megjelenteket. Az első szónok Lisszavac Mlácen országgyűlési képviselő volt, ki a horvát-szlavonországi politikai helyzetről beszélt, azután indokolta kilépését a koalícióból. Utána Gyurgyevics Nikola beszélt a szerb radikális párt programjáról. Ecseteli benne az ádáz harcokat, melyeket Ausztria provokált, feleleveníti a szabadságharc szomorú

Bludenzbe. Az országutnak és a vasuti vonalnak találkozási festői tájon megy végbe: érdekességét csak növeli a 100 m. magas Trüsanna vizesés, mely zúgva rohan le a mélységbe; a vasut száz méter hosszú és 80 m. magas viadukt fölött vezet el és hogy a kép teljes legyen, egy régi vár romja emelkedik előttünk. Az arlbergi vasutat különben is érdekessé teszi a remek vidék, melyen mindvégig elhalad és sok alagutja, köztük a 11 km. hosszú arlbergi alagut. A legszebb emlékekkel igen jó hangulatban értük el Bludenzet, honnan másnap tovább menve Buchsnál átléptük a svájci határt.

A tiroli nép igen jóra való, rendkívül becsületes és mélyen vallásos. Szép példáját láttuk ennek a Bludenzben töltött vasárnap reggelén, midőn a harang szavára tömegesen, valósággal zárt sorokban vonult fel a templomba a község apraja-nagyja, férfiak, nők egyaránt. Sőt hallottam oly esetekről is, midőn egyszerű emberek készek voltak valóságos cselekedetekre is, hogy vallási köteleiket teljesíthessék.

Több utat az idén Tiroiban nem is tettünk; ez csak bevezetés volt, melynek méltó folytatását a svájci síták képezték.

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester

Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány-, gránit-, syenit-, labrador stb. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi síremlékekben. sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

emlékeit, majd kiemelte, hogy tovább kell harcolni Magyarországgal függetlenségéért. Magarasevics plébános a cirillbetű egyenjogúságát és a szerb iskolák rendezését követeli, míg a kultuszprogramról Nedeljovic Milán tanár mondott hatásos beszédet. Ezután Babics Milivoj a szerb autonómia programjáról, Miladinovics Zsarko a szerb radikális párt szervezkedéséről beszélt. A népgyűlés határozatot fogadott el, mely szerint: 1. teljes egészében helyesli a központi választmány határozatát, mely szerint a szerb radikális-párt a szerb-horvát koalícióból kilép és a fiumei, különösen a zárai programot továbbra is magáénak vallja; 2. Kraszojevics György és Lisszavac Mlácen országgyűlési képviselők eddigi magatartását, tevékenységét és mandátumukról való lemondását helyesli; 3. a szerb radikálisok pártszervezkedéseiről megállapított program statútuma alapján óhajtja, hogy a szervezkedés mielőbb megkezdődjék s megbizza a központi választmányt, jelöljön ki párttagokat, kik a szervezkedést az egyes helységekben foganatosítsák. A népgyűlés délután 3 órakor nagy lelkesedés mellett ért véget.

Pusztulással fenyegetett biharmegyei község.

Alig félezer lakossal bíró kis község Biharmegyében, annak is magyarországi járásában Hollód községe. Tiszta román népe földhöz ragadt szegény nép, ami sajátos viszonyoknak a következménye.

Az urbéri elkülönítés alkalmával Hollód község zsellérsége mintegy 36 hold legelőt és vagy 60 hold kiterjedésű erdőt kapott. A beltelken kívül egyéb ingatlanságot az urbéri elkülönítés nem juttatott a lakosságnak.

Szántóföldje nem létében is megtudott élni a község lakossága a maga szűkös igényeivel. A gör. kath. püspökség erdőségét haszonbérbe vette és a községi legelőn, meg a bérbevett erdőben elég nagy állattalományt tudott fentartani s így az állattenyésztésből fedezte szükségleteit.

A múlt évben azonban oly fordulat ált be a gör. kath. püspökség hollódi uradalma gazdálkodásában, mely végzetes lehet Hollód népének állattenyésztésére és ennek következtében a község lakosságának megélhetésére. A gör. kath. püspökség ugyanis a hollódi erdőterület kiirtására és szántóművelés alá vételére törvényes engedélyt nyert.

Ez pedig azt jelenti, hogy Hollód község népének jószágállománya elesett mintegy 400 hold kiterjedésű erdei legelőtől.

Nem kis dolog ez, mikor a községi legelő 36 hold csupán; azon ugyan nem talál táplálékot félezer lakos jószágállománya. A község 60 hold kiterjedésű erdeje rendszeres gazdasági üzemterv szerint van kezelve. A fele ugyan most ki van irtva és legelőnek szolgál, de a földművelésügyi kormány elrendelte az erdő felújítását, melyet már a jövő évben kell végrehajtani. Rendszeres gazdasági üzemterv alá vett erdőben pedig legeltetni nem szabad.

El lehet képzelni a község lakosságának kétségbeesztő helyzetét. Jószágállománya már az idén nagyon sínylette a gör. kath. püspökségtől eladdig haszonbérbe kapott mintegy 400 holdnyi erdei legelőnek hiányát. A községi jószágállományt a községi legelő fenn nem tarthatja, pedig annak fentartása a hollódiakra

életkérdés, mert szűkös életszükségleteiket csupán ennek jövedelméből van módjuk fedezni.

Más mezőgazdasági művelés szerint kezelt földje ennek a népnek nincs, szántóművelést ma is bérföldeken üz, melyeket a gör. kath. püspökségi uradalom juttat neki. Mindössze 400 hold, amelyen a félezer lakossal bíró község gabonát mit termelhet. Valósággal rá van tehát utalva az állattenyésztésre, jószágállománya fentartására. Am hogyan tegye ezt, mikor kirántották jószágállománya lába alól a legelőt.

A község népe belátta, hogy kétségbeesztő helyzetén segíteni kell, mert különben koldustarisznya vagy vándorbot lesz az osztályrésze. A hollódi nép ragaszkodik földjéhez, akármilyen szegényes a megélhetés rajta és nem vágyik messze idegen országok keserves kenyerére, amíg nem muszáj. Megpróbálkozik tehát segíteni magán. A község volt urbéres lakossága ez év május 11-én rendes közgyűlést tartott, melyen szóba került a legelő kérdése.

Burka Miklós, a közgyűlés elnöke feltárta a nagy számban megjelent volt urbéresek előtt a siralmas helyzetet és indítványozta, határozza el a közgyűlés, hogy a volt urbéres lakosság tulajdonát képező 60 hold kiterjedésű rendszeres üzemterv szerint kezelendő erdőterületet az üzemei alól kivonja és azt közös osztatlan legelő gyanánt fogja használni.

Ez az egyetlen mód a jelen körülmények közt, mely megmentheti a község pusztulással fenyegetett népét. A volt urbéresek közgyűlése egyhangulag határozattá emelte az elnök indítványát és az elnökkel együtt a volt urbéres lakosság négy tagját megbizta, hogy a határozat jóváhagyását a felsőbb hatóságoknál kivigye.

A dolog épenséggel nem mutatkozik valami könnyűnek, mert tudvalevőleg rendszeres gazdasági üzemterv alatt álló községi erdőknek más művelés alá vétele csak úgy engedélyezhető, ha a község népe kötelezettséget vállal, hogy a kiirtandó erdő helyett máshol szerez oly területet, mely a község érdekében rendszeres üzem alatt kezelhető. Erre pedig a hollódi nép nagy szegénysége miatt képtelen.

A hollódi nép mégis bizik ügyének igazságában és a felsőbb hatóságok méltányosságában. Ebben a bizalmában most terjedelmes beadványban fordul Biharvármegye erdészeti bizottságához avval a bõven megokolt kérelemmel, hogy a hollódi volt urbéresek 1907. évi május 11-ikén tartott közgyűlésének egyhangú határozatát a volt urbéres lakosság érdekében az üzemterv alól való kivonása és osztatlan közös legelő gyanánt való felhasználása tárgyában jóváhagyja, illetőleg ezt a jóváhagyást a földművelésügyi kormánynál kiezzközölje.

Fellázadt munkások.

Harc a munkások és a hivatalnokok között.

Szudricsról tudósítónk vakmerő munkáslázadásról ad hírt. A lázadásból kifolyólag több ember megsebesült, köztük többen súlyosan is. A munkások nagyobb garázdálkodásának a csendőrség megérkezése vetett véget.

Az esetről tudósításunk a következő:

Szudrics község határában elterülő nagy

első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

Sirkőgyár.

Kolozsvár, Dézsma-uteza 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 682.

Flórk telepek:

Déva.

Nagyszombat.

Bánpatak.

erdőségekben évek óta dolgoztat a Willgerodt-cég. A nagykiterjedésű ipartelep többszáz munkást foglalkoztat állandóan. A munkások jó része a vaskóhi és belényesi járásból van szerződötve, azonban a vezetők nagyjából idegenek. A cég intézősége hivatalnokokat tart a telepen, azonban az egész ipartelep ügyét Budapestről intézik.

A budapesti intézőség kezeli az ipartelep pénzét is és a telepre csupán a hét végén küld annyi pénzt, amennyiből az egy héten át dolgozott munkásokat fizetni tudják. A pénzküldemény rendszeresen későn szokott az ipartelepre érkezni és így a munkások csak vasárnap jutnak pénzükhöz.

A munkások e késlekedés miatt többször zugolódtak sőt fenyegetődtek is. Ugyanis nem hitték el, hogy a pénz nincs az ipartelepen. Azt hitték, hogy a telep hivatalnokai csak azért, hogy őket bosszantsák, maguknál tartják a pénzt.

A múlt hét végén, szombaton este a munkások megjelentek a fizetés helyszínén és várták bérüknek kiadását. A hivatalnokokhoz még ekkor nem érkezett meg a pénz, de folyton várták a postát és így biztatták is a munkásokat.

A posta azonban nem hozta az ipartelep pénzét. Mikor ezt a munkásoknak tudomásukra hozták, azok eleinte elégedetlenkedtek, később azonban zugolódtak s követelték, hogy a hivatalnokok fizessenek. A hivatalnokok kijelentették, hogy nem tudnak fizetni. A munkások erre botokkal, vasvillákkal és revolverekkel fellegyverkezve rohantak a hivatal helységére. A helység előtt a telep főgépésze figyelmeztette a munkásokat tettük súlyos következményeire s igyekezett őket megnyugtani, hogy „pénzüket megkapják mihelyest megérkezik.

A munkások nem hallgattak a gépészre, vasvillákat emeltek ellene s azzal fején súlyosan megsebesítették. A gépész ártalmatlanná tétele után szabadon állott előttük a hivatal helysége, melyben a pénztárnok és könyvelő voltak a legnagyobb rettegés közepette.

A munkások megrohanták a helységbe vivő ajtót s azt beverve a hivatalnokokra támadtak, mire a könyvelő és pénztárnok revolverből a munkásokra lőttek. Mire ezek viszonzták a lövéseket. A munkások közül a lövések következtében többen megsebesültek. Ennek dacára is a felizgatott tömeg folyton közeledett a hivatalnokok felé. Ekkor érkezett meg Orbán járási csendőrőrmester 6 csendőrral, akiknek láttára a munkások szétfutottak.

A csendőrök továbbra is kint maradtak a helyszínén és megkezdték a nyomozati eljárást.

Az esetről jelentést tettek a királyi ügyészségnek és a lövészolgabírósnak, valamint a cég intézőségének Budapestre.

UJDONSÁGOK.

* **A munkásjóléti kiállítás megnyitása.** Budapesten a városligeti Iparcsarnokban vasárnap reggel nyitották meg a nemzetközi balesetügyi, iparegészségügyi és munkásjóléti kiállítást. A kiállításon a kormányt *Szterényi József* államtitkár képviselte. Az államtitkárt *Chorin Ferenc* üdvözölte a kiállítást rendező egyesületek nevében. Elmondta a kiállítás történetét. A kereskedelemügyi miniszter szociális érzékéről tett tanúságot, amikor a kiállítás fontosságát és célszerűségét felismerte és segítő kezét nyújtott annak rendezéséhez. Köszönetet mond ezért a miniszter képviselőjének és kéri, hogy nyissa meg a kiállítást. Tetszéssel fogadott beszédet mondott ezután válaszképpen *Szterényi József* államtitkár. A kormány szociális politikájáról nyilatkozott elsőbbsen, aztán megelégedését fejezte ki, hogy az érdekelt gyáriparosok és általában a magyar ipar képviselői a kormányt munkájában nagy készséggel támogatták. Üdvözölte *Exner Hugó* gyáriparost, aki tizedmagával képviseli a kiállításon az osztrák gyáriparot. Köszönetet mondott a külföldi államoknak és különösen Németországnak támogatásáért, amely utóbbi a szociális reformok terén a legelső államok közé küzdötte fel magát. Németországnak iparegészségügyi, balesetügyi és munkásjóléti berendezései mintaszerűek is. Azzal az óhajással, hogy bár valamennyi állam a kontinensnek igyekeznék Németországnak ezen a téren nyomába lépni, megnyitotta a kiállítást. A beszédet követő tetszészaj lecsillapultával *Szterényi* a kiállítás igazgatóságának és rendezőinek vezetőivel körutra indult a teremben. Két óra hosszat tartó szemle után *Szterényi József* államtitkár elismerését fejezte ki a látottakon és eltávozott. Délután 3 órakor megnyitották a kiállítást a nagyközönségnek is.

* **Szomorú évforduló.** B. e. *Erasébet* királynéknak tragikus halálának kilencedik évfordulója van ma. Sajgó szívvel gondolunk rá és a szörnyű katasztrófára, melyet a minden emberiségből kivetkőzött anarchista töre hozott királyunkra és országunkra. A szomorú évforduló alkalmából a templomokban gyászszertartások lesznek, melyen testületileg vesznek részt az iskolák növendékei.

* **Anyakönyvi vizsgálat a megyén.** A belügyminiszter az anyakönyvi ügyek kezelésének felülvizsgálata végett Biharmegye területére dr. *Soltész Lajos* miniszteri tanácsost küldte ki, aki tegnap meg is érkezett s a vizsgálatot az érmihályfalvai járásban kezdte meg.

* **A polgári iskolai tanítók fizetése.** Annak idején megemlékeztünk róla, hogy az állam a megfelelő képesítéssel bíró polgári iskolai tanítók fizetését telemelte. E fizetés-rendezés alkalmával két régi tagja a polgáriskola tanítói karának nem részesült az állam adományában, mert a kívánt képesítéssel nem rendelkeztek. Most *Winkler Lajos* és *Belezny Antal* kérelmet adtak be a városhoz, hogy ré-

szükre a város szavazzon meg 600—600 korona személyi pótlékot. A kérelemmel legközelebb fog foglalkozni a közgyűlés.

* **† Vulkan József** Városunk társadalmát gyász érte. Egyik kiváló férfi, aki a magyar irodalom terén lelkes buzgalmat fejtett ki fordításaival, a kit a Kisfaludy-társaság is tagjai sorába avatott, vasárnap reggel meghalt. Halálával veszteség érte a Román Akadémiát, a melynek tagja volt, a Román színházalapot, a melynek elnöki tisztét viselte. Elnöke volt továbbá a Bihoreana takarékpénztárnak, disztagja az Astra román népmívelődési egyesületnek. Ő alapította 1865-ben a románoknak egyik jeles szépirodalmi lapját, a »Familia«-t, a melyet haláláig szerkesztett. Az ügyvédi vizsgálatot Budapesten tette le, de a gyakorlatban azt nem érvényesítette. Kora ifjúságában verselgetett. Versei mindenfelé tetszést arattak, bár mint próza író kétségkívül értékesebb dolgokat termelt. Román körökben legismertesebb munkája a »Pantheonul Român« életrajz gyűjtemény volt. Irt több magyar és román szindarabot is.

Az elhunyt családja a következő gyászjelentést bocsátotta ki:

Ozv. Vulcan Józsefné sz. Popovici Aurelia fájdalomtól megtört szívvel tudatja felejtethetelen férje Vulcan József a Román Akadémia tagja, a Román Színházalap elnöke, a Kisfaludy társaság tagja, az Astra román népmívelődési egyesület disztagja, a Bihoreana takarékpénztár elnöke stb. stb. 1907. szeptember 8-án reggel 6 órakor hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után 66 éves korában bekövetkezett halálát. A drága halott földi maradványai 1907. szeptember 10-én d. e. 10 órakor fognak a gör. kath. egyház szertartása szerint a várad-olaszói sirkertben örök nyugalomra helyeztetni. Nagyvárad, 1907. szeptember 8. Béke lengjen porai felett!

* **Dolgozik a bosszu.** A belényesi választás óta a nemzetiségiek különösen haraguznak a tárkányiakra és minden alkalmat megragadnak, hogy bosszujokat kiöntsék. Ilyen eset történt szombat reggel, melyről tudósítónk a következőket jelenti. G. Feleki Péter tárkányi lakos szombat reggel Rézbányára igyekezett, hogy ott tehenet vásároljon. Utközben Alsó- és Felső Kimpány községeken kellett keresztül mennie Felekinek. Alsó Kimpány községében egy román felismerte Felekit, hogy Tárkányból való, mire lármát csapott s összezsúfolta a falut. Az összefutott atyafiak azonban nem mertek Felekihez nyulni, hanem csak messziről dobolták. Feleki látva azt, hogy a románok itt agyon is verhetik, kérdezte a doboló atyafiaktól:

— Miért bántatok ti engem, mikor én nem tettem ellenetek semmit?!

A románok erre még jobban felbátorodtak s mivel Feleki nem bántott senkit, közelebe mentek s lökdödni kezdték őt, sőt ütlegették is. A szorult helyzetbe jutott embert Jordán János rézbányai bíró mentette meg, aki éppen a kellő pillanatban érkezett, mert már ekkor a románok megtámadták. A bíró névről szólította a románokat, mire ezek látva, hogy felismerték őket, futásnak eredtek Felekit

az őszi idényre a legjobb minőségű és legszebb kivitelű férfi-, női-, gyermek- és kizárólag tiszta kézimunkából készített fiu-cipők. Legdivatosabb és legjobb férfi- és fiukalapok, valamint gyermek-sapkák, a legizlésebb nyakkendők, továbbá férfi- és fiu-fehérművek, mely árukkal a legmérsékeltebb árúban és legszolidabb kiszolgálással állunk a nagydemű közönség szives rendelkezésére.

Kérjük nagybecsű pártfogásukat,

kiváló tisztelettel **Spreng Testvérek** NAGYVÁRAD. Zöldfa-utca.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

= Megérkeztek =

Spreng Testvérek

cipő-, kalap- és uri-divat üzletében

Jordán vitte be kocsin Rézbányára, honnan csendőr fedezettel akarták haza szállítani, ami azonban elmaradt, mert Kosin György és Odorobanyák Károly bolgár kertészek a szekereiken haza szállították őt.

* **A város 1905. évi zárszámadása.** Nagyvárad város 1905. évi zárszámadása most érkezett le a belügyminisztertől. A belügyminiszter a számadás ellen igen sok kifogást emelt s elrendelte, hogy azokra nézve a jelentést tegye meg a város.

* **A munkásság szolidaritása.** Ily címmel a Nagyvárad Munkás Ujság azzal vállalja a Keresztény Kereskedők Egyesületének tagjait, hogy a Pannoniában lezajlott pincérsztrájk alkalmával pótpincéreknek csaptak fel. Jóllehet a közönség tisztában van vele, hogy a jelzett krajcáros szombati lap állításai milyen mérhetlen távol állanak a valóságtól, ezuttal külön ki kell emelnünk a következőket:

A Keresztény Kereskedők és Kereskedő Ifjak Egylete a pincérsztrájkban részt nem vett s azzal egyáltalán nem is törődött. Ha azonban szóba került a »szolidaritás« hát lássuk az igazságot. Csaposként működött a sztrájk alkalmával Wollmann Antal, 4 éve tagja a keresk. alkalmazottak nagyváradai szociáldemokrata szakszervezetének és négy évi buzdó szociálistáskodása dacára ez alkalommal beállott a sztrájkoló pincérek ellenfelének. Ez volt az egyetlen »sztrájk törő«, az is szaktárs, elvtárs. A Keresztény Kereskedők és Kereskedő Ifjak nem törekszenek minden áron a sztrájkra, de nem kaphatók sztrájk törésre sem. Céljuk: becsületes munkával előmozdítani főnök és alkalmazott boldogulását. Ebből a célból pedig semmiféle rágalom el nem téríti az egyesületet. Ha ez a tisztességes, becsületes és munkaadó érdekeit egyaránt szem előtt tartó működése valakinek nem tetszik, az nem az egyesületnek hanem a gáncsokodónak, a rágalmazónak válik szegényére.

A Keresztény Kereskedők és Kereskedő Ifjak Egyesülete.

* **Főúri nász.** Két szerető szív frigyét áldotta meg tegnap Budapesten *Fetser Antal* nagyváradai segédpüspök. *Zichy Ödön* gróf esküdt örök hűséget *Bethlen Gabriellának*, *Bethlen Aladár* gróf élesdi földbirtokos leányának. Az esketők püspököt régi nagybecsülés és barátság fűzi az örömszülőkhöz, ezért is kérték fel az ünnepélyes ténykedés végzésére őt, ki az esküvő alkalmával hatásos beszédet intézett a fiatal párhoz. Megemlítjük, hogy a menyasszony illetékes plébánosa, *Leffelholca Gyula* is jelen volt híve örömműnnepe. Az egyházi szertartást a Nemzeti Gásinóban fényes nászslakoma követte.

* **Hírek a közös konyháról.** A közös konyha felállítására érdekében megindult mozgalom minden nap több és több eredményt mutat fel. A mozgalom vezetői ezúton kéri azokat, akiknél aláírási-ív van, hogy az aláírási ivatek legkésőbb e hó 15-ig terjesszék be annál is inkább, mert a míg azok be nem érkeznek a létesítés érdekében semminemű előhaladást biztosítani nem lehet. A közös konyha helyiségét a Bémer-tér közelében bérelték ki, hogy az az újvárosiak által is könnyebben hozzáférhető legyen. A közös konyha egyelőre csak 100 adag megrendelést fogad el. A százon feletti rendelők egyelőre visszautasítottak. A vezetőség félreértések elkerülése végett megjegyzi, hogy a felügyeletért semminemű díjat nem kell fizetni. Több aláírási ívet ki nem bocsátanak. Minden a közös konyhára vonatkozó ügyben készséggel szolgálnak idölvilá-

gosítással *Bordé Ferenc*; *Molnár Gézáne*, *Szűts Izsó* és *Liptay Károly*.

* **Eljegyzés.** *Dömösdy Dezső* gróf *Bethlen Aladár* uradalmában alkalmazott gazdatiszt, most tartotta meg eljegyzését *Szima József* leányával *Gizellával*.

* **Dr. Gerő Sándor tanulmány uton.** Dr. Gerő Sándor nagyváradai orvos Németországba utazott tanulmány utra. Ujabb tanulmányozza a tüdőbetegség rendelő intézetét és a sanatóriumokat Gerő e hó 22-én részt fog venni a Berlinben tartandó nemzetközi kongresszuson is. Gerő haza érkezése után részletesen fog beszámolni tapasztalatairól.

* **A bécsi hólyagos himlő.** Az osztrák fővárosban mint már említettük is hólyagos himlő pusztit, még pedig nagy arányokban. A himlőre vonatkozólag most a belügyminiszter körrendeletet bocsájtott ki minden vármegye és város törvényhatóságának. A körrendeletben meghagyja a miniszter minden olyan hólyagos himlő esetet, melynek eredete a bécsi hólyagos himlőre vezethető vissza, azonnal jelentse be a bécsi főorvos hivatalnak. Ezen kívül a miniszter elrendelte, hogy az ország területén bárhol előforduló hólyagos himlő esetről azonnal tegyenek hozzá távirati jelentést.

* **A nagyváradai sport egyesület kérelme.** Még néhány hóval ezelőtt adott kérelmet a városhoz a nagyváradai sportegylet, ami azonban mind a mai napig nem nyert elintézt. Tegnap újabb kérelemmel járultak a városhoz, melyben kéri, hogy a város engedje át a Döry-sziget mentén levő püspökségi házat továbbá, hogy a város a jelenlegi rozant felügyelői lakáson a szükséges javítási munkálatokat eszközölje. A téli időszak a att az esteli korcsolyázást is meg akarja a sportegylet honosítani, miért is kéri a várost, hogy a városligeti víz mellett két villamos ivlámpát állítson fel.

* **Nagy erdővétel Pestesen.** A Pestes község határában elterülő, nagy kiterjedésű erdőkből gróf *Bathlen Aladár* élesdi nagybirtokos mintegy 4200 hold területről a fatermelést eladta. A fát ifj. *Rimanóczy Kálmán* és *Csanak Jenő* peterdi birtokos vették meg egymillió koronáért.

* **Járvány a megyében.** Csokaly községben egy családnak négy tagja betegedett meg egyszerre vörhenyben. Az esetről a főszolgabíró azonnal jelentést tett az alispánnak, a betegség tovább terjedésének megakadályozása végett a kellő óvintézkedéseket rendelte el.

* **A tasnád—érmihályfalvai vasut.** A Tasnád községtől Érmihályfalvaig építendő vasut költségeinek fedezésére Szalacs községe, melyet szintén érinteni fog a vasut, legutóbbi közgyűlésén 100000 koronát szavazott meg törzsrésztvények ellenében. Az összeget 50 éves törlesztésre valamelyik hazai pénzintézetből fogják felvenni.

* **Halálos verekedés Berettyószentmártonban.** Berettyószentmárton községében vasárnap délután eddig ki nem derített okok miatt verekedés keletkezett az ottani kocsmában. Verekedés közben *Jakó Ferenc* kést rántott és azzal a legközelebb álló ellenfelét, *Balázs Lászlót* gyomron szurta s azon oly nagy sebet ejtett, hogy belső része kifordult. A tettes elmenekült. A színhelyen megjelent orvos és az előjáróság még kitudták hallgatni *Balázs Lászlót*, aki kihallgatása után két órával

sérülésébe belehalt. A tettes ellen megindították az eljárást.

* **Gyujtogatás bosszúból.** *Belényesi* tudósítónk telefonálja, hogy a város területén *Pokola* községben vasárnap este *Szelistyán Demeter* istállója kigyulladt s teljesen elhamvadt. Az istállóba beleégett 25 drb sertés, 4 ló és 3 ökör. Az eddigi vizsgálatok során megállapítást nyert, hogy a tűz gyujtogatásból keletkezett. *Szelistyánnak* egyik régi haragosa van eddig gyanuba véve.

* **Gyorsvonati megállóhely Taracközön.** Az államvasutak részéről a következő sorok közlésére kértünk fel. A Máramarosszigetről délelőtt 11 óra 58 perckor induló és Budapest k. p. u-ra este 9 óra 35 perckor érkező gyorsvonat Taracköz állomáson t. é. szeptember 15-től kezdve, utasok fel- és leszállása céljából, délután 1 óra 17 perckor, egy percnél rövidebb időre rendszeresen megáll a vonat.

* **Öngyilkos fiatal asszony.** Csökmöről jelentik nekünk, hogy tegnap délután *Nagy Jánosné* 19 éves fiatal asszony gyufaoldatot ivott, minek következtében pár percnyi kislódás után meghalt. A megtartott vizsgálat során megállapítást nyert, hogy *Nagyné* oly erős gyufaoldatot ivott, hogy a leggyorsabb segítség sem menthette volna meg. A fiatal asszony gyilkosságának oka ismeretlen.

* **Találtak** egy erszényt némi pénztartalommal. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen, I. emelet 7 számú szobában. Bitangásban talált, egy éven alóli barna foltos kőlyök vizslát 8 nap alatt gazdája *Kálvária-u. 10 sz. a.* átveheti, határ idő után a gyepmesternek lesz kiadva.

TANÜGY.

A községi tanítók beosztása.

A közs. iskolai tantszület tagjait tegnap délután tartott ülésen a következő beosztással helyezték el:

Olaszi fiu-iskola: I. *Raffayné Sz. Julia*, II. *P. Hegyesi Katalin*, III. *Bitzó János*, IV. *Rátka József*, V. *Noytörtő*, VI. *Kovács János*.

Széles-utcai fiu iskola. I. *Tar Klementin*, II. *Bary Etelka*, III. *Kortsmáros László*, IV. *Balogh Károly*.

Újvárosi fiu iskola. I. *A. Hegyesi Erzsike*, II. *B. Buzáth Mariska*, III. *A. Poyvár Anna*, IV. *B. Várady István*, III. *Huszár László*, IV. *Vadaj József*, V. *Deutsch Dávid*, VI. *Mártonffy István*.

Vitéz-utcai fiu-iskola. I. *Veiszberger Szereána*, II. *Zachariás Jenő*, III. *Jerzsák Árpád*, IV. *Bodnár János*, V. *Petrás János*.

Váraljai fiuiskola. I. *Schmiedt Lujza*, II. *Lipsey József*, III. *Kertész Albert*, IV. *Mártonffy Zoltán*, V. *Fekete Mátyás*, Eisele Sándor.

Velencei fiuiskola. I. *Bás Etelka*, II. *Kovács Lajos*, III. *Csogás Mihály*, IV. *Szabó Sándor*.

Tisza K-téri leányiskola. I. *A. br. Fejéne N. Gizella*, II. *B. Keledy Erzsike*, III. *A. katonáné T. Rózsa*, IV. *B. Szenes Ilonka*, V. *A. Szöke Berta*, VI. *B. Kazinczy Mariska*, VI. *B. Rigó Szeréna*, VII. *B. Szathmáry Mariska*.

Újvárosi leányiskola: I. *A. Makay Katalin*, II. *Báthyné B. Sarolta*, II. *A. Rézné M. Gizella*, II. *B. Bérczyné H. Paula*, III. *A. Far-*

Etelka, B. Mikusay Margit, IV. A. Csor-dacsicsné K. Antonia, IV. B. Brody Fanny, V—VI. Fon Ernesztin.

Váraljai leányiskola. I. Bakó Etelke, II. Aberle Hermin, III. Korda Róza, IV. Jakabovits Ilona, V—VI. Páll Ilona.

Velencei leányiskola. I. Juhász Karolin, II. Sz. Pallay Klára, III. Matkó Erzsébet, IV. öz. Várszeghy Lajosné.

Csillagvárosi vegyes iskola. I. Kolhányi Margit, II. Tóth Mariska.

Megjegyzendő, hogy a szombaton választott 12 kisegítő közül, Keledi Margit még nem jutott osztályhoz, Korda Rózi, Fon Ernesztin és Bary Etelka csak ideiglenesen bizattak meg az osztály vezetésével, miután két, esetleg három állás végleges betöltésére meghirdették a pályázatot.

Tanítók esküje. Biharvármegye tanítói közül azok, akik az eskü letételéről a nyár folyamán elmaradtak, tegnap esküdtek a városbázán. Ez volt az utolsó csoporteskü. Van még a megyében ugyan elszórtan egy-két tanító, akik ügye-baja meggátolt az eskü letételében, ezek azonban mihelyt tehetik eleget tesznek kötelezettségüknek. A tegnapi eskületéteknél jelen voltak a tanfelügyelőség kebeléből Szirmay Miksa az iskola tartatók részéről Rimpler Károly, dr. Vucskics Gyula, Gentz János, Sulyok István, Szikora Lajos és Pakala Tamás. Az eskü letételét a Hymnusz nyitotta meg. Majd mintegy 60 tanító mondta el az esküt, mely után Szirmay Miksa kir. s. tanfelügyelő magasan szárnyaló, talpraesett beszédet intézett a tanítókhöz. A mindvégig ünnepélyes aktust a Hymnusz fejezte be.

IRODALOM.

Religió. Két hónapi szünet után ismét megjelent a Religió, e kiváló gonddal és pompában szerkesztett heti folyóirat. Legújabb számanak tartalma a következő: Schell és Commeri II. — Az új római Dekretum. I. — Rácz Lajos tudományos álláspontja. s.-től. — Magyarország társadalmi a két szent király stb. törvényeiben. V. Erdélyi László dr.-tól. — A középkori munkásszervezetek és az egyház. II. Várnay Sándortól. — Theologiai iskoláztatásunk. II. (Válasz Ehrhardnak.) — Egyházi világhírnök. Németországból innen is, onnan is. K.-tól. — Irodalom. Prohászka dr. Modern katolicizmus II. — Tóth Zs: Az öröklés és a sejt. Szepessy Pelikán: Kis Pajtás-a. — Országos Katolikus Sajtó-Egyesület. — Telefon — A lap előfizetési ára egész évre 12 kor. félre 6 kor.

TÁVIRATOK.

Szobor-leleplezés.

Budapest, szept. 9. Bács-Bodrog-megye Szilágyi községében vasárnap leleplezték le Szilágyi Dezső szobrát. A leleplezésen Darányi és Güntner miniszterek, Mezőssy államtitkár és igen sok képviselő volt jelent. Az ünnepi aktus után a kormány tagjai Zomborba mentek, ahol egy csomó szocialista abcugolta Darányit a cselédtörvényért. Jelentékenyebb incidens nem történt. A kormány tagjai délután 4 órakor a fővárosba utaztak.

Óriási tűzvész Győrött.

Győr, szept. 9. Győrött a Back-féle gőzmalomban óriási tűz ütött ki, a mely rémületben tartotta a város lakosságát. A gőzmalom földszinti és első emeleti munkásai egymásután ugráltak ki az ablakon, nagyobbára sérülés nélkül. Azonban a főmolnár, a harmadik és negyedik emelet munkásai közül néhányan meghaltak, többen súlyosan megsebesültek. A menekültek száma a százon felül van. A halottakat s mintegy 40 sebesültet e kórházba szállítottak. 50 munkást nem találtak. Valószínűleg a romok alatt hevernek. A városban azt beszélik, hogy a tűz gyújtogatásból ered, ami bosszu műve. A kórházat valósággal ostromolják a munkások hozzátartozói. A kár mintegy 5 millió koronára tehető.

Vonatösszeütközés.

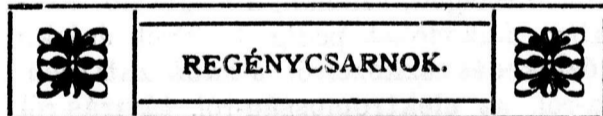
Rutka, szeptember 9. A Kassa felől érkező személyvonat nyílt pályán egy teher vonattal összeütközött s csak a mozdonyvezetők lélekjelenlétének köszönhető, hogy nagyobb szerencsétlenség nem történt. Öt utas megsérült, néhány kocsit összetört.

Uj bankjegyek.

Budapest, szept. 9. Az Osztrák-Magyar-bankban tanácskozásokat tartottak. E szerint a 20 koronásokat bevonják s új 20 koronás bankjegyeket bocsátanak ki helyettük.

SPORT.

Nevezések a nagyváradi löversenyekre. A nagyváradi f. évi szeptember hó 21—22-én tartandó löversenyekre a nevezések már folynak, melyből itélve igen érdekes versenyekre van kilátás. A nevezések e hó 11-én azaz szerdán este záratnak le.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András.**

(Franciából.)

24

— Bocsásson meg, cousine, nem képzeltem, hogy ön a kertben lesz. Nem akartam társaságot önre erőltetni, mielőtt alázatosan ki nem kértem volna ahhoz engedelmét.

Mialatt beszélt, Regine észrevette, hogy egy harmadik személy, aki nem merészelt közeledni, kunn áll a lugas külső lombive előtt.

— Közeledjék kérem, Varouse ur — mondá d'Ambarés gróf — hogy bemutassam önt Malboise márkinénak. Regine, bemutatom neked Varouse urat, az igazságügyminisztérium államtitkárát. Miután nem vagyunk egy pártbeliek, nem hivatalosan, de mint férjednek jó barátja jött a temetésre.

— Asszonyom — mondá Varouse, meghajtja magát. — Ugy volt elrendelve, hogy mi ketten megismerkedjünk. De ki hitte volna, hogy ilyen szomorú alkalommal lesz az?

Ez a néhány szó látható telindulással volt kiejtve.

„Csakugyan olyan szoros barátságban lett volna Malboise márkival — gondolta Regine, akit ennek az embernek a címe, magas

állása, amit az igazságügyminisztériumban elfoglalt, gyanakvóvá lett. Nem úgy érezte-e magát rettenetes titka folytán, mintha bűnös lenne?

Regine e pillanatban minden kacérságtól menten nem is álmodta, hogy Varouse felindulása hirtelen támadt érzésekből ered és hogy az ő megkapó szépsége volt oka e váratlan látogató megrázkódtatásának.

Alig vette figyelembe ezt a nagy világi tipust, aki nem csupán külső elegancia és keresett magatartásban tűnt fel. Ellentétben az egész ember korre tségével, a fej titkos erőszakosságot fejezett ki. Varouse, mint illet, fedetlen fővel állt. Koromfekete sűrű haja helyenkint őszült, ami élénk ellentétben állt égő szemének fiatalos tűzével. Bajuszt és egészen rövid kis pofaszakállt viselt, ami által még jobban kitűnt álkapcsának erélyes vonala, sötétbőrű arcának ideges szárazsága.

De Regine, ezen részleteket nem ezen a napon vette észre. De azért mégis felfogott egy sajtószertű tekintetet, melyet Varouse Hugóra vetett, mialatt unokatestvére majdnem suttogva így szól Reginéhez:

— Ne tagadja meg tőlem, mindenre kérem, hogy néhány pillanatig beszélhessek önnel. Az uraknak beszélni valójuk van együtt... Engedje meg, hogy önnel maradhassak.

(Foiyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Országos vásár Tenkén. A kereskedelmi miniszter tegnap leiratilag értesítette a megyét, hogy Tenke község kérelmére megengedte, miszerint az idei szeptember havi országos vásár ez évben október 7-én tartasék weg.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, szept. 9.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — —	9.10
Zab okt.-re	— — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — —	8.31

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 szept. 9-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	111.20
Magyar koronajárdék 4%	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	82.30
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	93.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	95.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	144.—
Osztrák járdék papirban	97.25
Osztrák járdék ezüstben	98.25
Osztrák járdék aranyban	116.—
Osztrák korona járdék	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	18.15
Magyar hitelbank részvény	750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	652.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	19.12

SZERKESZTŐI PÓSTA.

U. J. P. Sz. Márton. Az alkalmi cikk sajnáljuk elkésve érkezett. Üdvözlét.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI
című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hirt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékozást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a **bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar** stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanügy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség leg-szeleesebb rétegeit, valamint a megfelelő szak-mákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati tech-nikáról, az **elektromosság-ról, távirás-ról** stb. szóló fejezetek.

A legujabb problémák: **radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép** stb. e könyv olvasása útján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szer-zők nevei:

Energia: Schimanek Emil.
Bányászat: Litschauer Lajos.
Kohászat: Gálocsy Arpád.
A fémek megmunkálása: Kandó Gyula.
Mótorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
Pósta: H. Hennyey Vilmos.
A fény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
Faipar: Gaul Károly.
Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
Gazdasági gépek: V. Markhot Jenő.
Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
Elektromosság: K. Liphay Károly.
Telegrafia és telefonía: Hollós József.
Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világgyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat kötetben, tartalmazni fogja a történelmi, iro-dalmi és művészeti ismereteket és az első sorozat teljes befejezése után fog megjelenni.

Iskola cipők

Csak jó minőségben

igen olcsó árak mellett
KIZÁRÓLAG

Aranyi Albert

cipőáruházában szerezhetők be.

Telefon 512.

NAGYVÁRAD, Fő-utca.

Telefon 512.

!! Kiadó !!

Nagy Sándor-utca 8. sz. alatt

két udvari szoba

butorral, vagy anélkül
azonnal kiadó.

Nagyvárad középiskolai Internátus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán téri Elek-féle házban (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi
és polgári iskolai tanulók részére

az internátusban a második évfolyam nyílik meg.

Egyenkénti tanítás nevelő tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigorú korrepetálás
és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatást kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekez-
hetni lehet naponként 9-től 12-ig.

Nagyvárad, 1907. június 14.

Dénes Pál,

intézettulajdonos és igazgató.

Butor kiállítás.

22. Első Nagyvárad Műbutor-gyárban

Fő-utca Guttman-házban

Kádár fűszerüzlet mellett

Az egész emeleten teljesen berendezett
szobák, hálószobák keményfából 320 ko-
ronától, ebédlők 380 koronától, salótnok
460 koronától.

Zongorák, pénzszekrények és min-
dennemű berendezési tárgyak.

Szigorúan szabott saját gyári árak.

Vidékre kívánatra költségvetést vagy utazómat
teljes mintákkal saját költségemre küldöm.

Szíves megkeresést kér

Büchler Márton, butorgyáros.

Fő-üzlet és iroda: Fő-utca, Guttman-
ház. Fiók-üzlet: Szent László-tér,
Holdas-templom mellett.

Gyár: Menház-utca 3. Telefon: 421. 626.

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neu-
raszteniásoknak, női bajokban szen-
vedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Besztercze-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstenyő környezet, su-
balpin klíma. Hideg és meleg fürdők.

Vasas és szénsavas források.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbérlettség,
Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től
Radna-Borbereken.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodá-
val szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudki-
vül nagy választékban. 20

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Mezey János és Társa

fűszer csemege kereskedése.

Nagyvárad, Szent-László-tér.

A legolcsóbb bevásárlási forrás. Hól mindennemű ujonnan beszerzett fűszer, anyag, csemegeáru és csemege különlegességek, ponto-
san, becsületesen és szolid árak mellett lesz kiszolgáltatva. Nagy raktár bonyomó zsakokból minden nagyságban. Naponta friss
Tea-vaj 1/4 kilogramos darab 33 krajcár.

— Két tanonc felvétetik. —

MEZEI JÁNOS és Tsa Nagyvárad Takarékpénztár-épület.
Telefon 249.

A jövő tanévre szükséges

összes

tankönyvek

valamint mindennemű

tan- és írószerek

kaphatók

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Rákóczi-ut, Oláry-ház.